

محل مهر

اداره آموزش و پرورش منطقه ۵ تهران

تاریخ آزمون: ۱۳/۱۰/۱۴۰۰

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۰۱

نام واحد آموزشی: مجتمع آموزشی هوردرخت

زمان آزمون: ۷۰ دقیقه

نوبت امتحانی: نیمسال اول

آزمون درس: ادبیات فارسی ۱ **کلید**

تعداد صفحه: ۴ صفحه

پایه و رشته تحصیلی: دهم ریاضی-تجربی

نام و نام خانوادگی: .....

بارم	سؤالات	ردیف
۱/۵	<p>" قلمرو زبانی " ۷ نمره</p> <p>* واژه های مشخص شده زیر را معنی کنید.</p> <p>(۱) گل به همه رنگ و پرازندگی (سنگی)</p> <p>(۲) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن (بخت)</p> <p>(۳) مرگ چنان زندگی را به سخره گرفت (سخره)</p> <p>(۴) موشی بگرفتند و در حقه کردند. (حجبه)</p> <p>(۵) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای (زندگی)</p> <p>(۶) فروغ رویت اندازی سوی خاک (روشنایی)</p>	الف
۱/۵	<p>* غلط های املائی موجود در بیت و جملات زیر را اصلاح کنید. (۶ مورد)</p> <p>فلق مهرابی که تو در آن نماز صبح شهادت گذارده ای. آب عجل هست گلوگیر خاص و عام. رنج هیچ کس ضایع مکن ، خاصه غرابت خویش را. هر که داد از خویشتن بدهد ، از داور مستغنی بود. غبار راهگذارت کجاست تا حافظ. به یادگار نسیم سبا نگه دارد؟ خاست کزان ورطه قدم در کشد، خویشتن از حادثه برتر کشد.</p> <p>محراب / اجل / قرابت / صبا / خوابت / گزارده ای</p>	ب
۰/۵	<p>* معادل امروزی واژه های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>(۱) راست به مانند یکی زلزله (زوتباً)</p> <p>(۲) ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست (فقر)</p>	ج
۰/۵	<p>* در کدام یک " جهش ضمیر " وجود دارد ؟</p> <p>(۱) گفتم ببینمش مگر درد اشتیاق ساکن شود ☒</p> <p>(۲) گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش ☐</p>	د

* نوع حذف را در جملات زیر تشخیص دهید .

۰/۱۵

- حذف معنوی
- حذف لفظی
- حذف معنوی
- حذف لفظی

(۱) نیکوخو ، بهتر هزار بار از نیکو رو .

(۲) نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی .

۱

* موارد خواسته شده را بنویسید .

(۱) بیداد ≠ ... *دارد*

مفرد (عجایب) ... *بجیب*

(۳) حضيض = ... *گورال / سستی*

(۴) هم خانواده (خلاق) ... *مخلوق / مخلوق / مخلوق*

۰/۱۵

* نهاد و گزاره را در بیت زیر بیابید .

چون بدوم سبزه در آغوش من
نهاد : *سبزه*

بوسه زند بر سر و بر دوش من
گزاره : *بوسه زند*

۱

* نقش دستوری کلمات مشخص شده را بیابید . (مضاف الیه - قید - مفعول - متمم)

(۱) خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی به خلاف نموده مباش .

مفعول متمم مضاف الیه قید

در فکر آن گودالم که خون تو را مکیده است

" قلمرو ادبی " ۵ نمره

۲

* "قافیه و ردیف" را در ابیات زیر مشخص کنید.

(۱) مسلمانان مرا وقتی دلی بود که با وی گفتمی گر مشکلی بود (قافیه: *بود* / *بود*)

(۲) ای یاد تو مونس روانم جز نام تو نیست بر زبانم (قافیه: *روانم* / *زبانم*)

(۳) "حس آمیزی" را با مثال در جمله ای به کار ببرید و تعریف کنید.

آیند خندم از خواس پنجگانه با هم حس آمیزی است . مثلا بوی گل را شنیدن .

(۴) "شعر سپید" چه ویژگی هایی دارد؟ (دومورد)

شعری است که وزن ندارد و صبا قافیه هم در آن مشخص است / اصول مصرع ۴ هم با هم برابر است .

۱

* تشبیهی بنویسید که (مشبه) آن " خورشید " باشد و ارکان دیگر تشبیه را در آن مشخص کنید .

خورشید چون صبح هم جا روشن کرد .

مشبه ادوات تشبیه

* آرایه های موجود در ابیات زیر را مشخص کنید: (در هر بیت دو آرایه)

(۱) چون بگشایم ز سر مو شکن
الف) ..... (ب) .....
ماه ببیند رخ خود را به من

(۲) گل از شوق تو خندان در بهار است
الف) ..... (ب) .....
از آتش رنگ های بی شمار است

۲

(۳) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام
الف) ..... (ب) .....
بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

(۴) درختان را دوست دارم - که به احترام تو قیام کرده اند - و آب را که مهر مادر توست .
الف) ..... (ب) .....
درختان را دوست دارم - که به احترام تو قیام کرده اند - و آب را که مهر مادر توست .

" قلمرو فکری " ۸ نمره

* ابیات و جملات زیر را به فارسی روان برگردانید.
ابیات براساس آنچه در سوره الفاتحه آمده است

(۱) در بر من ره چو به پایان برد از خجلی سر به گریبان برد

(۲) گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

(۳) مردنی چنان غبطه بزرگ زندگانی شد.

(۴) پیران قبیله خویش را حرمت دار ولیکن به ایشان مولع مباش.

(۵) به نام کردگار هفت افلاک که پیدا کرد آدم از کفی خاک

(۶) قطره باران که درافتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک

* با توجه به بیت " در بن این پرده نیلو فری کیست کند با چو منی همسری؟ "

۱) کدام صفت برای چشمه قابل توصیف است؟ *مخور داشتن*
۲) منظور از پرده نیلوفری چیست؟ *آسودن آب زینت*

* بعد از خواندن ابیات به سوالات پاسخ دهید .

هر آن که جانب اهل و فانا ننگه دارد
حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست
دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای
چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟
خداش در همه حال از بلا ننگه دارد
که آشنا سخن آشنا ننگه دارد
فرشته ات به دو دست دعا ننگه دارد
زدست بنده چه خیزد ، خدا ننگه دارد

۱) شاعر ، شرط دوری از رنج و مصیبت را چه می داند؟ *جانب اهل و فانا ننگه داشتن (وقار داشتن)*

۲) منظور شاعر از کلمات " آشنا " به ترتیب ، در بیت دوم چیست؟ *آشنا اول : معوق آسودن (عاشق)*

۳) با توجه به ابیات ، " نوع ادبی " آن چیست؟ *تعلیمی* *غنایی*

۴) مفهوم آیه شریفه (و مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) از کدام بیت دریافت می شود؟ *موفقش که دلم*

۵) نوع " که " و نوع " را " در بیت آخر چیست؟ *که ربط / را ، مفعول بنا*

۶) " پیام " بیت سوم را بنویسید. *جوی زدن کنیم نه اگر خطا و لغزشی هم داشتیم ، فرستگار را گولایا با بند*

* مفهوم جمله " گندم نمای جو فروش مباش " را بنویسید .

دور نباشیم / و با بروم با بهر وقت رفتار کنیم

* با توجه به جملات " بدان کوش که به هر محالی از حال و نهاد خویش بنگردی که بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند. "

کدام مورد اخلاقی گوشزد می شود؟ *زود محاسبه نسویم و هر چیز غیر مملتی ما را به هم نرسوزد*

موفق و پیروز باشید - "فراهانی"